शास्त्री Code No (187)

Set No. 1

18U/106/27

405

Total No. of Printed Pages : 20

Question Booklet No......................

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No. | | | | | | | | | | |

Roll No. (Write the digits in words) .... 2018 ....

Serial No. of OMR Answer Sheet ....

Centre Code No. | | | | |

Day and Date .... (Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only **blue/black ball-point pen** in the space above and on both sides of the OMR Answer Sheet)

1. Within 30 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall *except the Admit Card.*
3. A separate OMR Answer Sheet is given. *It should not be folded or mutilated. A second OMR Answer Sheet shall not be provided. Only the OMR Answer Sheet will be evaluated.*
4. Write all the entries by blue/black ball pen in the space provided above.
5. **On the front page of the OMR Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top, and by darkening the circles at the bottom. Also, write the Question Booklet Number, Centre Code Number and the Set Number (wherever applicable) in appropriate places.**
6. No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet No. and Set No. (if any) on OMR Answer Sheet and also Roll No. and OMR Answer Sheet Serial No. on the Question Booklet.
7. Any change in the aforesaid entries is to be verified by the Invigilator, otherwise it will be taken as unfair means.
8. Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. *For each question, you are to record the correct option on the OMR Answer Sheet by darkening the appropriate circle* in the corresponding row of the OMR Answer Sheet, by ball-point pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the OMR Answer Sheet.
9. For each question, darken only one circle on the OMR Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed.* If you *do not wish to attempt* a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero mark).
11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. On completion of the Test, the Candidate must handover the OMR Answer Sheet to the Invigilator in the examination room/hall. However, candidates are allowed to take away Text Booklet and copy of OMR Answer Sheet with them.
13. Candidates are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

[उपर्युक्त निर्देश हिन्दी में अन्तिम आवरण-पृष्ठ पर दिये गए हैं।]

29

SPACE FOR ROUGH WORK

रफ़ कार्य के लिए जगह

शास्त्री Code N. (187) 2018

18U/106/27 Set No. 1

No. of Questions/प्रश्नों की संख्या : 100

Time/समय : 1½ Hours/घण्टे

Full Marks/पूर्णांक : 300

Note : (1) *Attempt* as many questions as you can. Each question carries **3** marks. **One** mark will be deducted for each incorrect answer. Zero mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3** अंक का है। प्रत्येक गलत उत्तर के लिए **एक** अंक काटा जाएगा। प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक शून्य होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

1. 'तट्टीका' इत्यत्र सन्धिच्छेदः

(1) तट्ट + इका (2) तट + ईका (3) तटी + इका (4) तत् + टीका

2. गवाग्रम्—इत्यत्र सन्धौ आदेशः

(1) व (2) अवङ् (3) अव (4) अव्

3. सन् + अच्युतः इत्यत्र सन्धिः

(1) सन्नच्युतः (2) सनच्युतः (3) संश्च्युतः (4) सोऽच्युतः

4. किमु + उक्तम् इत्यत्र सूत्रं प्रयुज्यते

(1) अकः सवर्णे दीर्घः (2) इको यणचि (3) अन्तादिवच्च (4) मय उञो वो वा

5. सन्धिदोषस्य उदाहरणम्

(1) विद्यालयः (2) द्वेऽपि (3) संस्कर्ता (4) पुना रमते

6. अल्पप्राणो वर्तते

(1) गकारः (2) छकारः (3) फकारः (4) धकारः

7. हरिः + रम्यः इत्यत्र सन्धौ रूपम्

(1) हरी रम्यः (2) हरि रम्यः (3) हरिर्रम्यः (4) हरे रम्यः

8. दीर्घसंज्ञाविधायकं सूत्रम्

(1) अकः सवर्णे दीर्घः (2) अनचि च

(3) ऊकालोऽज्झ्रस्वदीर्घप्लुतः (4) ढ्रलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः

9. 'ओत्' इति सूत्रं प्रयुज्यते

(1) पौ + अकः (2) गो + इन्द्रः (3) विष्णो + इति (4) अहो + ईशाः

10. ईषत्स्पृष्टवर्णो वर्तते

(1) तकारः (2) लकारः (3) भकारः (4) शकारः

11. तकारः प्रत्याहारे पठितः

(1) अण् (2) झश् (3) हश् (4) खर्

12. 'नश्च' इति सूत्रं प्रयुज्यते

(1) षट्त्सन्तः (2) सन्षष्ठः (3) प्रश्नः (4) सन्त्सः

13. प्रेजते इत्यत्र सन्धिः

(1) गुणसन्धिः (2) पररूपसन्धिः (3) वृद्धिसन्धिः (4) प्रकृतिभावः

14. दन्तौष्ठ्यस्थानीयो वर्णो वर्तते

(1) वकारः (2) पकारः (3) तकारः (4) लकारः

15. विषमवृत्तं वर्तते

(1) अनुष्टुप् (2) द्रुतविलम्बितम् (3) इन्द्रवज्रा (4) आर्या

16. अथ प्रजानामधिपः प्रभाते—इत्यादिपद्यं छन्दसि निबद्धम्

(1) वंशस्थः (2) उपजातिः (3) वसन्ततिलका (4) आर्या

24. देवादिविषया रतिर्भवति

(1) शृंगाररसः (2) रसाभासः (3) भावः (4) अलौकिकशृंगारः

25. काव्यगतपददोषो वर्तते

(1) श्रुतिकटुत्वम् (2) अपुष्टार्थत्वम् (3) ग्राम्यत्वम् (4) विरुद्धत्वम्

26. समाधिः काव्यशास्त्रे स्वीक्रियते

(1) काव्यगुणः (2) शब्दालङ्कारः (3) शान्तरसः (4) औचित्यम्

27. धर्मोऽर्थ इव पूर्णश्रीः, अर्थो धर्म इव त्वयि—इत्यत्र अलङ्कारः

(1) रूपकम् (2) अनुप्रासः (3) उपमेयोपमा (4) श्लेषः

28. कस्ते विवेको नयसि स्वर्गं पातकिनोऽपि यत्—इत्यत्र अलङ्कारः

(1) व्याजस्तुतिः (2) रूपकम् (3) पर्यायोक्तिः (4) उत्प्रेक्षा

29. पङ्कजशब्दो वर्तते

(1) रूढः (2) योगरूढः (3) यौगिकः (4) लाक्षणिकः

30. साहित्यदर्पणस्य कर्ता वर्तते

(1) दण्डी (2) अभिनवगुप्तः (3) मम्मटः (4) विश्वनाथः

17. सहसा विदधीत न क्रियाम्—इति पद्यं वर्तते

(1) रघुवंशे (2) नैषधे (3) शिशुपालवधे (4) किरातार्जुनीये

18. श्रियः कुरूणामधिपस्य पालनीम्—इत्यादि पद्यं काव्यस्य वर्तते

(1) किरातार्जुनीयस्य (2) नैषधस्य (3) कुमारसम्भवस्य (4) माघकाव्यस्य

19. गंगायां घोषः इत्यत्र अर्थोऽभिधेयः

(1) व्यञ्जनया (2) अभिधया एव (3) लक्षणया (4) मुख्यवृत्त्या

20. भिन्नकण्ठध्वनिरुच्यते

(1) वर्णः (2) व्यञ्जनम् (3) स्वरः (4) काकुः

21. ब्रह्मास्वादसहोदरो वर्तते

(1) आप्तशब्दः (2) रसः (3) अलंकारः (4) रीतिः

22. उपकृतं बहु तत्र किमुच्यते—इत्यादिकाव्ये लक्षणा

(1) रूढिलक्षणा (2) अजहत्स्वार्था लक्षणा

(3) उपादानलक्षणा (4) जहत्स्वार्था लक्षणा

23. हास्यरसस्य स्थायिभावो वर्तते

(1) विकृताकारवाग्वेषादिः (2) शोकः

(3) क्रोधः (4) जुगुप्सा

31. जयदेवस्य रचना वर्तते

(1) काव्यादर्शः (2) चन्द्रालोकः (3) ध्वन्यालोकः (4) दशरूपकम्

32. ध्वनिसम्प्रदायस्य प्रवर्तकः आचार्यो वर्तते

(1) विश्वनाथः (2) क्षेमेन्द्रः (3) कुन्तकः (4) आनन्दवर्धनः

33. रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम्—इति कस्य मतम्

(1) दण्डी (2) पण्डितराजजगन्नाथः

(3) मम्मटः (4) भामहः

34. कपर्दी देवः कः?

(1) वरुणः (2) इन्द्रः (3) विष्णुः (4) रुद्रः

35. यत्र पदार्थान्तरवर्णनेन कस्याप्यन्यस्य पदार्थस्य वर्णनं सिद्ध्येत्, तत्र अलङ्कारो भवति

(1) परिकरालङ्कारः (2) अतिशयोक्तिः (3) तुल्ययोगिता (4) अर्थापत्तिः

36. कादम्बरी रचना वर्तते

(1) गीतिकाव्यम् (2) गद्यकाव्यम् (3) सन्देशकाव्यम् (4) मुक्तककाव्यम्

37. रत्नावली-नाटिकायाः कर्ता वर्तते

(1) श्रीहर्षः (2) भासः (3) सुबन्धुः (4) विशाखदत्तः

38. सर्वापेक्षया अर्वाचीनः कविर्वर्तते

(1) अश्वघोषः (2) कालिदासः (3) भवभूतिः (4) अम्बिकादत्तव्यासः

39. नीतिशतकस्य कर्ता वर्तते

(1) मुरारिः (2) भर्तृहरिः (3) चाणक्यः (4) श्रीहरिदत्तः

40. अलकापुर्या वर्णनं वर्तते

(1) उत्तररामचरिते (2) शिवराजविजये (3) शाकुन्तले (4) मेघदूतकाव्ये

41. राजशेखरस्य कृतिः वर्तते

(1) कुवलयमाला (2) कर्पूरमञ्जरी
(3) पार्वतीपरिणयः (4) विदग्धमुखमण्डनम्

42. कण्व-ऋषेराश्रमस्य वर्णनं वर्तते

(1) अभिज्ञानशाकुन्तले (2) कुमारसम्भवे
(3) उत्तररामचरिते (4) विक्रमोर्वशीये

43. प्राकृतकाव्यरचना वर्तते

(1) रुक्मिणीहरणम् (2) दशकुमारचरितम्
(3) गाथासप्तशती (4) हितोपदेशः

44. चण्डीशतकस्य रचयिता वर्तते

(1) नमिसाधुः (2) सुबन्धुः (3) शंकराचार्यः (4) बाणभट्टः

45. लघुसिद्धान्तकौमुदी—ग्रन्थस्य रचयिता वर्तते

(1) नागेशः (2) पाणिनिः (3) वरदराजः (4) भट्टोजिदीक्षितः

46. छन्दःशास्त्रे त्रिगुरुः गणो वर्तते

(1) नगणः (2) जगणः (3) रगणः (4) मगणः

47. आत्मा काव्यस्य वर्तते

(1) अलंकारः (2) गुणाः (3) रसः (4) शब्दराशिः

48. 'व्रतपते व्रतञ्चरिष्यामि' इति स्तुत्या को देवः सम्बोध्यते?

(1) अग्निः (2) रुद्रः (3) इन्द्रः (4) विष्णुः

49. वाक्यपदीयग्रन्थस्य रचयिता वर्तते

(1) वररुचिः (2) भर्तृहरिः (3) नागेशः (4) मम्मटः

50. नलचम्पूग्रन्थस्य रचयिता वर्तते

(1) सुबन्धुः (2) सोमदेवः (3) वेंकटाध्वरिः (4) त्रिविक्रमभट्टः

51. महाभारते पर्वसंख्या विद्यते

(1) चतुर्दश (2) अष्टादश (3) दश (4) विंशतिः

52. मीमांसादर्शनग्रन्थो वर्तते

(1) प्रमाणमीमांसा (2) तत्त्वार्थश्लोकवार्तिकः

(3) तर्कसंग्रहः (4) अर्थसंग्रहः

53. योगस्थः कुरु कर्माणि—इत्यादि पद्यं वर्तते

(1) भागवतपुराणे (2) भगवद्गीतायाम् (3) रामायणे (4) मनुस्मृतौ

54. स्फोटसिद्धान्तः प्रतिपादितः

(1) व्याकरणशास्त्रे (2) वेदान्ते (3) बौद्धशास्त्रे (4) सांख्यशास्त्रे

55. निरुक्तग्रन्थस्य रचयिता वर्तते

(1) भर्तृहरिः (2) सायणः (3) यास्कः (4) पाणिनिः

56. वेदभाष्यरचयिता वर्तते

(1) सायणः (2) मल्लिनाथः (3) शंकराचार्यः (4) वेदव्यासः

57. दृश्यकाव्यं नास्ति

(1) नाटकम् (2) प्रकरणम् (3) ईहामृगः (4) मुक्तककाव्यम्

58. शोकः श्लोकत्वमागतः—इत्युक्तिः कस्य ग्रन्थस्य विषये प्रथिता

(1) उत्तररामचरितम्
(2) वाल्मीकिरामायणम्
(3) महाभारतम्
(4) मेघदूतम्

59. उपमा-अर्थगौरव-पदलालित्येतित्रयं दृश्यते

(1) किराते
(2) नैषधे
(3) कुमारसम्भवे
(4) शिशुपालवधे

60. अनर्घराघवनाटकस्य रचयिता वर्तते

(1) मुरारिः
(2) दामोदरमिश्रः
(3) नारायणपण्डितः
(4) रत्नाकरः

61. वे उन्हें देते हैं—इत्यस्य अनुवादः साधुः

(1) ते तेभ्यो दापयन्ति
(2) ते तेभ्यो ददन्ति
(3) ते तान् ददति
(4) ते तेभ्यो ददति

62. 'देवानां प्रियः' इत्यस्य अर्थः

(1) मूर्खः
(2) विद्वान्
(3) देवपूजकः
(4) स्वर्गस्थः

63. दौड़ रहे घोड़े से गिरता है—इत्यस्य अनुवादः साधुः

(1) धावन् अश्वात् पतति
(2) धावतः अश्वात् पतति
(3) धावता अश्वात् पतति
(4) धावमानः अश्वात् पतति

64. 'जयः' इति नाम वर्तते

(1) स्मृतिग्रन्थस्य (2) शिवराजविजयस्य (3) महाभारतस्य (4) सेतुबन्धकाव्यस्य

65. रूपक-अलङ्कारस्य उदाहरणम्

(1) चन्द्रसदृशमुखम्
(2) मुखचन्द्रः
(3) चन्द्र इव मुखम्
(4) चन्द्रादपि सुन्दरं मुखम्

66. साधुप्रयोगो वर्तते

(1) षष्ठा पुत्री (2) षष्ठमा पुत्री (3) षष्ठी पुत्री (4) षष्ठमी पुत्री

67. 'बारहवां वर्ष'—इत्यर्थे साधुप्रयोगः

(1) द्वादशतमो वर्षः (2) द्वादशवर्षः (3) द्वादशो वर्षः (4) द्वादशमो वर्षः

68. साधुः प्रयोगो वर्तते

(1) देवत्रयं नमस्कृत्य
(2) देवत्रयान् नमस्कृत्य
(3) देवत्रयाय नमस्कृत्य
(4) देवत्रयेभ्यो नमस्कृत्य

69. 'महिमा से मण्डित'—इत्यर्थे साधुप्रयोगः

(1) महिमेन मण्डितः (2) महिमा-मण्डितः (3) महिम-मण्डितः (4) महिमया मण्डितः

70. तद्धितप्रत्ययान्तः शब्दो वर्तते

(1) परिभवः (2) भवदीयः (3) नगः (4) कुरुचरः

71. कृदन्तप्रत्ययान्तः शब्दो वर्तते

(1) धनवान् (2) अमात्यः (3) पार्थिवः (4) विजयः

72. प्रतिपादं वसन्ततिलकावृत्तं वर्तते

(1) चतुर्दशवर्णात्मकम् (2) पञ्चदशवर्णात्मकम्

(3) द्वादशवर्णात्मकम् (4) षोडशवर्णात्मकम्

73. 'निकल गया'—इत्यस्य साधुरनुवादः

(1) निरागच्छत् (2) अनिरगात् (3) अनिर्गच्छत् (4) निरगच्छत्

74. स्वस्ति—इत्यत्र सन्धिच्छेदः

(1) स्व + अस्ति (2) सु + अस्ति (3) स्वस् + ति (4) स्व + स्ति

75. संस्कृतशब्दो नास्ति

(1) पुनीतः (2) सम्राट् (3) वारिवाहः (4) स्वरापगा

76. 'भगवान् को नमस्कार'—इत्यस्य समीचीनोऽनुवादः

(1) भगवन्ताय नमः (2) भगवन्तं नमः (3) भगवतो नमामि (4) भगवते नमः

77. अधोलिखितेषु साधुः

(1) सन्धिः समीचीना (2) सन्धिः समीचीनः (3) समीचीनं सन्धिः (4) साध्वी सन्धिः

78. 'सर्वोपनिषदो गावः, दोग्धा गोपालनन्दनः'—इत्युक्तिः कस्य ग्रन्थस्य विषये प्रथिता?

(1) पुराणसाहित्यम् (2) धर्मशास्त्रम् (3) ब्रह्मसूत्रम् (4) भगवद्गीता

79. मानवजीवने पुरुषार्थाः भवन्ति

(1) चत्वारः (2) एकः (3) पञ्च (4) सप्त

80. योगेश्वर—इति विशेषणेन विशेषितः

(1) श्रीरामः (2) महादेवः (3) बुद्धः (4) श्रीकृष्णः

81. सिंहराशिः वर्तते

(1) लोकमान्यः (2) दीनानाथः (3) मूलचन्द्रः (4) जगदीशः

82. पूर्वस्यां दिशि यात्रायां सम्मुखे दिशाशूलं भवति

(1) रविवासरे (2) गुरुवासरे (3) बुधवासरे (4) सोमवासरे

83. पूर्वाषाढानक्षत्रे जातस्य राशिर्भवति

(1) धनुः (2) मीनः (3) कुम्भः (4) मेषः

84. क्षौरक्रिया निषिद्धा

(1) पूर्णिमायाम् (2) चतुर्थ्याम् (3) प्रतिपदायाम् (4) चतुर्दश्याम्

85. यात्रायां ग्राह्यं नक्षत्रं स्वीक्रियते

(1) आर्द्रा (2) पुष्यनक्षत्रम् (3) मघा (4) कृत्तिका

86. मकरस्थचन्द्रस्य वासो भवति

(1) दक्षिणदिशि (2) पूर्वस्यां दिशि (3) उत्तरस्यां दिशि (4) पश्चिमदिशि

87. 'सुसमिद्धाय शोचिषे घृतं तीव्रञ्जुहोतन'—इति मन्त्रो माध्यन्दिनसंहितायां कस्मिन् अध्याय वर्तते?

(1) प्रथमाध्याये (2) षोडशाध्याये (3) तृतीयाध्याये (4) द्वितीयाध्याये

88. सांख्यदर्शने तामस-अहंकारात् उत्पद्यन्ते

(1) ज्ञानेन्द्रियाणि (2) नरकस्थाः जीवाः (3) पञ्च महाभूतानि (4) कर्मेन्द्रियाणि

89. योगसाधनाया अङ्गानि सन्ति

(1) त्रीणि (2) षट् (3) पञ्च (4) अष्टौ

90. मघवा—इत्यस्य अर्थः

(1) इन्द्रः (2) शिवः (3) वरुणः (4) अग्निः

91. देवशब्दस्य पर्यायो भवति

(1) दानवः (2) क्षेत्रज्ञः (3) वृन्दारकः (4) दितिसुतः

92. अनन्तसंख्याकः पदार्थो वर्तते

(1) अभावः (2) समवायः (3) सामान्यम् (4) विशेषः

93. विशेषणविशेष्यभावसन्निकर्षो भवति

(1) चक्षुषा घटप्रत्यक्षे
(2) अभावप्रत्यक्षे
(3) श्रोत्रेण शब्दप्रत्यक्षे
(4) चक्षुषा रूपत्वसामान्यप्रत्यक्षे

94. अग्निना सिञ्चति—इति वाक्यं न प्रमाणम्

(1) व्याकरणविरुद्धत्वात्
(2) आकांक्षाविरहात्
(3) सान्निध्यविरहात्
(4) योग्यताविरहात्

95. केवलव्यतिरेकिहेतोः उदाहरणं वर्तते

(1) अग्निमान् धूमात्
(2) पृथ्वी इतरेभ्यो भिन्ना, गन्धवत्त्वात्
(3) घटोऽभिधेयः, प्रमेयत्वात्
(4) घटो विनाशी जन्यत्वात्

96. स्वरूपासिद्धहेतोरुदाहरणं वर्तते

(1) शब्दो गुणः चाक्षुषत्वात्
(2) गगनारविन्दं सुरभि अरविन्दत्वात्
(3) स श्यामः, मित्रातनयत्वात्
(4) पर्वतः अग्निमान्, धूमात्

97. अयथार्थानुभवस्य भेदाः

(1) षट् (2) चत्वारः (3) पञ्च (4) त्रयः

98. घटः पटो न—इत्युदाहरणम्

(1) प्रागभावस्य (2) प्रध्वंसाभावस्य (3) अन्योन्याभावस्य (4) अत्यन्ताभावस्य

99. अनुमितिज्ञानं वर्तते

(1) इन्द्रियसन्निकर्षजन्यम् (2) परामर्शजन्यं ज्ञानम्

(3) सादृश्यदर्शनजन्यम् (4) निष्कारणम्

100. क्षणिकवादस्य उपदेष्टा वर्तते

(1) महात्मा बुद्धः (2) कपिलः (3) जैमिनिः (4) शंकराचार्यः

★★★

SPACE FOR ROUGH WORK

रफ़ कार्य के लिए जगह

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण-पृष्ठ पर तथा ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली/काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न-पुस्तिका मिलने के 30 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई पृष्ठ या प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।

2. परीक्षा भवन में *प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त*, लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।

3. ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। ***इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।***

4. सभी प्रविष्टियाँ प्रथम आवरण-पृष्ठ पर नीली/काली बाल पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।

5. **ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक एवं केन्द्र कोड नम्बर तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।**

6. ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्न-पुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्न-पुस्तिका पर अनुक्रमांक सं० और ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र सं० की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।

7. उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।

8. प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। ***प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिये आपको ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।***

9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिये केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।

10. ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का ***उत्तर नहीं देना चाहते हैं***, तो सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।

11. रफ़ कार्य के लिये प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अन्दर वाले पृष्ठ तथा अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।

12. परीक्षा की समाप्ति के बाद अभ्यर्थी अपना ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र परीक्षा कक्ष/हाल में कक्ष निरीक्षक को सौंप दें। अभ्यर्थी अपने साथ प्रश्न-पुस्तिका तथा ओ०एम०आर० उत्तर-पत्र की प्रति ले जा सकते हैं।

13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।

14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।